

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Copyright © 2024, Vanja Mandić Maravić
Copyright © 2024 za ovo izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05355-5

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Vanja Mandić Maravić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

Mom Danilu, bez koga nikada ne bih odrasla.

SADRŽAJ

(MUZIKA IZ KNJIGE)

<i>INTRO</i>	11
--------------------	----

STRANA A

1. Darko Rundek – <i>Stojim i gledam se kako postojim</i>	15
2. Eurhythmics – <i>Thorn in my side</i>	22
3. The Beatles – <i>Help!</i>	27
4. Deep Purple – <i>Child in time</i>	30
5. Royksopp – <i>Running to the sea</i>	33
6. Hej, Sloveni.....	37
7. Idoli – <i>Stranac u noći</i>	40
8. London Grammar – <i>Nightcall</i>	43
9. John Legend – <i>All of me</i>	48
10. Yu rock misija – <i>Za milion godina</i>	56
11. EKV – <i>Modro i zeleno</i>	61
12. EKV – <i>Ti si sav moj bol</i>	66
13. José Gonsáles – <i>Heartbeats</i>	75
14. Madness – <i>Our house</i>	79

Vanja Mandić Maravić

15. Aleksandra Kovač – <i>Nemoj ovako</i>	83
16. Ana Čurčin – <i>Alone</i>	88
17. Madonna – <i>This used to be my playground</i>	94
18. House of pain – <i>Jump around</i>	99
19. Coldplay – <i>Fix you</i>	103
20. E-Play – <i>Divan dan</i>	108
21. Europe – <i>The final countdown</i>	112
22. Oliver Dragojević – <i>Zašto</i>	117
23. Editors – <i>An end has a start</i>	125

STRANA B

24. Peter Gabriel – <i>Come talk to me</i>	129
25. Army of Lovers – <i>Crucify</i>	134
26. Kylie Minogue – <i>In your eyes</i>	137
27. Yan Tiersen – <i>La Noyée</i>	140
28. Hladno pivo – <i>Pitala si me</i>	148
29. Kemal Monteno – <i>Nije htjela</i>	159
30. Dire Straits – <i>Where do you think you're going</i>	168
31. Denis & Denis – <i>Soba 23</i>	172
32. Eric Clapton – <i>My father's eyes</i>	176
33. Kings of Convenience – <i>Know how</i>	182
34. KUD Idijoti – <i>Zbogom, Marija</i>	185
35. Schubert – <i>Fantazija u f-molu</i>	188
36. Arsen Dedić – <i>Prijatelj</i>	190
37. Oktobar 1864 – <i>Nađi me</i>	194
38. Nežni Dalibor – <i>Atom</i>	196
39. Kings of Leon – <i>Sex on fire</i>	199

Strana B

40. Pet Shop Boys – <i>It's a sin</i>	202
41. Cindy Lauper – <i>True colors</i>	207
42. Vlada Divljan – <i>Odnesi me</i>	215
43. Eurhythmics – <i>When tomorrow comes</i>	219
44. Partibrejkersi – <i>Hoću da znam</i>	221
45. Bajaga i Instruktori – <i>442 do Beograda</i>	225
46. Azra – <i>Lijepo žene prolaze kroz grad</i>	230
47. Limahl – <i>Never ending story</i>	231
<i>FADE OUT</i>	237
ZAHVALNICE.....	239

INTRO

Julska je noć 1991. godine. Ivan Novaković leži u krevetu, u mestu koje oseća svojim, u svojoj zemlji. Sve više stvari ga tišti, kao da je negde gde ne bi smeo biti. Oseća to u isuviše tihom razgovoru roditelja na plaži, u majčinom brojanju „srpskih“ registracija na ulici. Davljenik je u talasima jeze, hladno mu je i pored velikodušne toplote sunca. Muči ga i tišina. Oko njega i njegove porodice sve je manje reči, tišina postaje teška i glasna, šalje mu jasne poruke da više ništa neće biti kao pre. A on se pravi da je ne čuje.

Majka ga budi usred noći i kaže da polaze. Ivan i ne pita zašto baš usred noći, ne pita ni zašto su skratili letovanje za nekoliko dana. Sedi na zadnjem sedištu, oseća jezu i napetost, mučna težina naleže na leđa dvanaestogodišnjaka, gnječi njegove mišiće, ulubljuje kosti. Ipak i dalje tvrdoglavo odbija da sluša tišinu čije su poruke sve jasnije.

Iako počinje da sviće, neka tamna masa lebdi oko automobila, između roditelja, može čak da je vidi i omiriše. Miris je jak, vrti mu se u glavi od njega, vonja na trulež, na strah i znoj. Ivan prekriva glavu jaknom, čvrsto zatvara oči, rukama pokriva uši. Ne primećuje da se tamna masa sve više skuplja, postaje gušća, sabija se u crnu kuglicu,

ulazi u njegov nos i spušta se u grudi. Naivno skida jaknu, pomislivši da se izvukao, otvara oči i duboko udiše vreo vazduh.

Ivan Novaković beži iz svoje zemlje koja se raspada, sa porodicom koja se raspada, i ne želi o tome da razmišlja. Samo tako može da se odbrani od osećanja. Svako promišljanje o onome što se dešava puštiće zastrašujuća osećanja kroz njegove brane i biće potopljen. To je jedino što ume u tom trenutku: da se isključi i nada se da ga sve to neće stići u budućnosti, uhvatiti za noge u trku i najgrublje baciti na zemlju, gadno povređenog.

STRANA A

1. *STOJIM I GLEDAM SE KAKO POSTOJIM*

Septembarska je noć 2017. godine. Ivan Novaković je izgubio ljubav svog života. Svakog dana iznova umire.

Sanja. San se odvija kao i većina prethodnih – preplavljen jezmom, sa osećajem da se ništa strašno ne može desiti, ali prepun teskobe i nesigurnosti. U snu Ivan leži na krevetu, vezan, očigledno na nekom psihijatrijskom odeljenju. Okružuju ga zamagljena lica i mukli glasovi iz kojih razabira reči: „Bogami, ovaj baš ima snage, dobro nas je namučio.“ Preplavljuje ga osećaj krivice, osećaj da je izgubio kontrolu, obuzima ga i stid, jer ne može ni da pretpostavi šta je uradio. Prolazi vizita, mutna lica ljudi u belom. Samo jedno lice se izdvaja iz magle – Njeno. Ona ga gleda hladno, okrećući mu potom leđa, potpuno ravnodušno. Osećanje stida i beznađa dopunjuje i neizrecivi strah. Opet ga napušta!

Budi se, mokat od znoja, kao da je celu noć pokušavao da se odveže. Za Ivana je to vrlo neprijatno iskustvo. Teskoba i strah prelaze iz sna u javu, prisutni su dovoljno snažno da ga uvedu u stanje čuđenja. Otkud ona ponovo u snovima? Bio je uveren u to da je barem s tim završeno. Ustaje i sprema se za posao. Teskoba iz sna

ustupa mesto teskobi svakodnevne rutine, tih nekoliko minuta koji ga podsećaju na to da počinje novi ciklus od dvadeset četiri sata u kojem neće biti Nje, i da to i nije toliko strašno. Nje već dugo nema u njegovom životu, ali je on i pored toga živ. Napokon, sâm sebi odgovara: „Daleko je to od završene priče.“

Potom započinje ritual, u kojem se seća perioda od pre godinu i pô dana, baš trenutka od kojeg broji svoj novi sumorni život. Trenutka kada je rekla da njihovo *zauvek* prestaje, da više ne može tako da nastavi, i da želi da se rastanu.

Ivan je pripremio sećanja tako da ritual može da počne. Iz dana u dan ulazi u vrtlog iz kojeg nema izlaza, jer ne uspeva da nađe odgovor zašto, kada i kako to da jedno *zauvek* ima rok trajanja. *Zašto reći ne znače tačno ono što treba da znače? Zašto ih onda uopšte izgovaramo? To potpuno obesmišljava njihovu ulogu. Šta radimo ako kažemo zauvek i potom se ne držimo toga? Kakva je vrednost izgovorene reči?*, ljutito je prebiraio po mislima. *Da li su simboli zaslužni za to?* Smatrao je da jesu, zato što daju ljudima previše slobode, dopuštaju da se fantazija pretoči u stvarnost, što nije uvek poželjno. Fantazija mora ostati u čoveku, sebično je iznositi je pred drugima, zaražavati ih nečim tuđim, sa čime se nikada nisu sreli, od čega ne umeju da se odbrane. A, za Ivana Novakovića, među rečima, stvarima, emocijama i ljudima morao je postojati red.

Sve se izmešalo. Nije znao da li je to tekovina novih vremena ili su, u suštini, ljudi od trenutka razvoja govora počeli da varaju sami sebe, pritom i druge. Jer pre toga govorilo se izrazom lica, osećanja su se na licu videla. Nije bilo laži. Osećanje se gotovo trenutno pretakalo u

osmeh ili zlokoban izraz, bez posrednika, bez mogućnosti da se naknadno okiti rečju kako bi bilo lepše, kako bi se lakše prodalo.

Da nema reči, ne bi mogla Njenim okićenim govorom da ga otvori na taj način. A sa rečima je umela, priznao je Ivan, podigavši blago obrve i nakrivivši glavu, nesvestan da to čini. Namamila ga je, prelila mu je dušu van granica i ona sad curi na sve strane, kao sladoled koji se previše brzo topi. Nije znao šta da radi sa sobom, tako sâm, poput musavog deteta koje čeka da mu neko obriše usta. Da nema reči, ne bi ih ogoljen slušao u mraku njihovih noći, gledao bi je u lice i znao bi da će ga prevariti, da reči koristi samo da bi oljuštila sve njegove zaštitne slojeve i ostavila ga na milost i nemilost drugim ljudima, da mu se smeju, čude ili, još gore, ne primećuju kako se on zapravo oseća.

Za Ivana Novakovića ne bi moglo da se kaže da je prosečan čovek, iako je masku prosečnosti nosio ponosno, nesvestan njenog prisustva. Tokom tri godine provedene s Njom, tek je počeo da upoznaje sebe. Zapravo, počeo je da se pita ko je, šta je radio sa svojim životom do tada i ko je, uistinu, odlučivao o izborima koje treba da napravi. A uvek je radio ono što bi trebalo. Kako treba, kako se očekuje. Radio je sve samo da ne štrči, samo da sve ide glatko, da ne oseća previše neminovnu realnost, da čuva najvažnije za svoje fantazije. Imao ih je mnogo, ali ih je držao u sebi. U trenu se priseća reči koju je naučio u srednjoj školi – čojstvo. Da, čojstvo je čuvati druge od svojih fantazija. Ona nije bila ni heroična ni čojstvena.

Ivan se ipak trudi da se trgne. Lakše mu je da fizički zamisli to. Podiže poklopac gramofona, gasi ga, skida ploču sa naslovom *Ona* (Strana A – *Čudesna i nežna*; Strana B – *Zapravo samo histerična i okrutna*), i stavlja novu – *Život* (Strana A – *Mora se dalje*; Strana B – *To*

i nije tako strašno). Kad se zavrti nova ploča i započne pesma, postaje mu lakše, uplovljava u sadašnjost koju može da kontroliše, u kojoj, pomalo i na silu, traži sve ono što voli u tom danu. Oblači se onako kako najviše voli, odmereno i klasično, i odlazi na posao.

Mogao bi za sebe reći i da je čovek rutine, ali zar nisu svi na neki način takvi! Siguran je da većina ljudi ne ide na posao svako jutro nekim drugim putem, ili drugim prevoznim sredstvom. Većina kupuje doručak na istim mestima. Nije video ništa loše u tome što mu prodavac u pekari izdeklamuje njegov omiljeni doručak čim ga ugleda. Mada je umeo da ga iznenadi, posebno u poslednje vreme. Salata s kinoom, neočekivano, zar ne? Može i on nekad da živi na ivici želja. Smejao se sam sebi i svojim glupavim doskočicama. A prodavac u pekari kao da je ponekad umeo da ih čuje. Ili mu se samo činilo tako. Ivan više ne zna ništa, svet je potpuno drugačiji otkako je sreo Nju. Još nije siguran da li je to dobro ili loše. Možda je sve življe, ali je i dalje sam, bez nje.

Odjednom ga obuzima dobro poznati osećaj, kao da za tren nestaje svaki zvuk, kao da je usisan vazduh nekoliko sekundi posle snažne eksplozije. Potom se sve ponovo ubrza, sluh mu se povratila, i on nastavlja mirno da diše. Čini mu se da napreduje i da ti trenuci traju sve kraće. Samo da se ne vrati u neizdrživo stanje od pre godinu i pò dana. Pri samoj pomisli na to, steže mu se stomak i lagano počinje da mu se vrti u glavi: gde je, ko je i šta je bio kada je od reke topline postala more leda, kada su nasmejane oči postale prazni krugovi.

Ivan je u automobilu, kao i svakog jutra. Ali ovoga jutra gužva je nepodnošljiva. Pomišlja na ono što je čuo, ali i sam često govorio, mada nije zgoreg da ponovi – septembar u Beogradu, ljudi su se odmorili,

skupili snagu da se sliju u centar, nakupili dovoljno energije da jedni drugima zagorčavaju život sa više elana i volje. Trube glasnije, gotovo se može čuti da ulažu veliki trud u to. Dode mu ponekad i da aplaudira besnom licu iza volana koje mu u prolazu pokazuje srednji prst. Ponekad se zabavljao praveći kategorije „trubača“. „Stakato“ trubači izražavaju se sitnim isprekidanim trubljenjem, šaljući jasno sročenu poruku: *Možete-li-se-skloniti-molim-vas?* Smatra ih prefinjenim, svakako prefinjenijim od „krešendo“ trubača, koji odsviraju sve u jednoj dugačkoj noti, a povremeno se čak čini da uspeju i da pojačaju ton: ... *šupičkumaterinuuuuuu...* To je još jedan primer koji svedoči o tome da ima potrebu da poštuje red, klasifikuje, raspoređuje stvari po kategorijama, pa zašto ne i način korišćenja automobilske sirene!

Ne sluša muziku dok vozi, iako za onog starog Ivana to nije bilo uobičajeno, jer muzika mu je bila sve. Više ne može da je sluša. Ne može, od pre godinu i pô dana. Zapita se često kako je moguće da se muzika sluša na potpuno drugačiji način. Čuo je da ljudi promene ugao gledanja u životu, ali ne i ugao slušanja. Pre raskida s Njom, voleo je muziku. Voleo je kad ga muzika podigne, voleo je da budi bol u njemu, to ga je podsećalo na bol iz detinjstva, kao kada mu se klimao zub koji je pomerao jezikom i osećao bol koji mu prija. Posle raskida s Njom, nije više mogao da kontroliše bol. Bio je težak, ništa u njemu nije bilo lepo, imao je utisak da mu se telo sprema za to da potpuno otupi ne bi li se odbranilo od tolike patnje.

Seća se da je jednom kao mali pitao majku: „Zašto postoji bol?“ Odgovorila je da bez bola ne bismo preživeli jer nam je on signal da u telu nešto nije u redu. „Zamisli da ti nešto peče nogu, a ti ne

primećuješ i držiš je i dalje na istom mestu?“ Majka ga nikad nije štedela, nikada nije ulepšavala stvarnost.

Tada je to smatrao genijalnim. Ivana je oduševljavala svrsishodnost i praktičnost različitih pojava. Kakav genijalan izum prirode – bol. Voleo je da se igra bolom u sebi, onim duševnim. Nije tačno znao šta mu je to signalizirao malo-pomalo, gotovo celoga života. Sada misli da ga je ta bol upozoravala na ono što će doživeti od Nje. Da li je moguće da bol ima i proročansku moć? Bol i čežnja, koje neodređeno oseća otkada je postao svestan sebe, ukazivali su na ono što će mu se desiti? Potpuno netipično za njega, počeo je da veruje u to, i tek sada sve to ima smisla. Ipak, u poslednje vreme, bol koju oseća dok sluša nekadašnje pesme naprosto je besmislena. Nema nikakvu ulogu, a sigurno ga ni na šta ne upozorava, istekao joj je rok, ostaje samo kao crni dim koji se izvija iznad zgarišta ne bi li ukazala na mesto gde se već dogodila strahovita razarajuća nesreća. Nije mu potrebna ta bol kad se već desilo ono najstrašnije. Koja je sad korist od nje? Ne nalazi odgovor, ali barem je počeo da preispituje svoje stavove o pojavama.

Nastavio je da vozi kroz gužvu, u tišini. Pratila ga je samo kakofo-nija uzavrelog grada, buka motora i vika ljudi. *Možda i nije loše biti u tom haosu*, pomislio je. Njegov grad, u kojem ga ipak toliko toga čeka. Njegov život koji će nadalje živeti bez Nje.

Počeo je da razmišlja o onome što ga čeka na poslu. Radio je u farmaceutskoj kući, na poziciji koju je voleo i na kojoj je bio dobar. Problem je bio taj što je upravo preko tog posla upoznao Nju. Kao i mnogo puta do sada, podsetio se na ne tako prijatnu činjenicu da ni on nije bio nepogrešiv i potpuno „čist“. Iako je često zanemarivao tu činjenicu, morao je sebi priznati da je zavoleo ženu svog kolege,